

การจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์
ของตำบลน้ำชำ อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร์

PARTICIPATORY COMMUNITY INFORMATION MANAGEMENT FOR
CREATIVE SPACE DEVELOPMENT OF NAM CHAM SUB-DISTRICT,
MUANG PHRAE DISTRICT, PHRAE PROVINCE

สมบัติ กันบุตร¹, พระครูปริยัตติวารการ²
Sombat Kanbut¹, Phrakru Pariyattiwarakorn²
มหาวิทยาลัยแม่โจ้¹, วิทยาลัยสงฆ์แพร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย²
Maejo University¹, Phrae Buddhist Collage, Mahachulalongkornrajavidyalaya University²
Mail: sombat_kan@yahoo.com

(Received: May 18, 2023; Revised: June 6, 2023; Accepted: June 6, 2023)

บทคัดย่อ

บทความเป็นการนำเสนอผลการศึกษาจากการวิจัย “การจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำชำ อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร์” โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของตำบลน้ำชำ อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร์ 2) เพื่อพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของตำบลน้ำชำ อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร์ และ 3) เพื่อวิเคราะห์ระบบข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงของตำบลน้ำชำ อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร์ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed method research) ทั้งวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

ผลการศึกษาพบว่า

1. การศึกษาการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์มีกระบวนการผ่านองค์กรต่าง ๆ เช่น องค์กรด้านการศึกษา สำนักงานกีฬาและท่องเที่ยว องค์กรด้านศาสนา องค์กรท้องถิ่น ซึ่งมีการทำงานเชื่อมโยงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่เขตตำบลน้ำชำ อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร์ โดยแหล่งท่องเที่ยวที่มีศึกษาข้อมูลด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) วนอุทยานแพะเมืองผี ซึ่งเป็นพื้นที่ในความรับผิดชอบของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้มีการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบออนไลน์ซึ่งสามารถค้นหาได้จากแหล่งข้อมูลของเพจของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช 2) การรวมกลุ่มด้านการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ประกอบด้วย 1) กลุ่มทำข้าวแคบ และ 2) กลุ่มทำข้าวแต๋น โดยการรวมกลุ่มด้านการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานจากภาครัฐ

2. การพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์มีกระบวนการสัมมนากลุ่มเพื่อพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมสำหรับการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ โดยผลของการสัมมนากลุ่มมีประเด็น ดังนี้ 1) ด้านการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของชุมชน 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการข้อมูลชุมชน 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการนำข้อมูลไปใช้เพื่อพัฒนาพื้นที่ชุมชนเชิงสร้างสรรค์

3. การวิเคราะห์ระบบข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์เป็น

การดำเนินการในระดับของหมู่บ้านโดยเกิดจากการรวบรวมข้อมูลซึ่งได้ทั้งจากการสังเกตการณ์ (Observation) ซึ่งนักวิจัยได้วิเคราะห์การจัดการระบบข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่สร้างสรรค์ ดังต่อไปนี้ 1) การรวบรวมและจัดเก็บข้อมูล 2) การนำข้อมูลไปใช้ให้เพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่สร้างสรรค์

คำสำคัญ: การจัดการข้อมูล, ข้อมูลชุมชน, การพัฒนาพื้นที่, การพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์

Abstract

This article to present the under research “Participatory Community Information Management for Creative Space Development of Nam Cham Sub-district, Muang Phrae District, Phrae Province”. And the research research study has the following objectives: 1) to study participatory community data management for spatial development of Nam Cham Subdistrict. Muang Phrae District, Phrae Province. 2) To develop a participatory community data management system for spatial development of Nam Cham Subdistrict. Muang Phrae District, Phrae Province; and 3) to analyze the participatory community information system for area development of Nam Cham Subdistrict. Muang Phrae District, Phrae Province, is a mixed method research, both qualitative research and action research.

The research Finding

1. The study of participatory community data management for the development of creative spaces has processes through various organizations such as educational organizations. Sports and Tourism Office Religious Organization local organization which work in conjunction with especially in Nam Cham sub-district Muang Phrae District, Phrae Province. Tourist attractions that have studied information through a participatory process include 1) Phae Mueang Phi Forest Park. This is an area under the responsibility of the Department of National Parks, Wildlife and Plant Conservation. Data has been collected online, which can be searched from the resources of the Department of National Parks, Wildlife and Plant Conservation pages. Learning about agricultural product processing consists of 1) the narrow rice making group and 2) the rice making group. by integrating the development of a learning center for processing agricultural products received assistance from government agencies

2. Participatory community information management system development for creative area development There is a group seminar process to develop a participatory community information management system for creative area development. The results of the group seminar consisted of the following issues: 1) Collecting basic community data 2) Participation in the development of community data management 3) Participation in the use of data for community area development.

3. Participatory community information system analysis for creative space development is carried out at the village level by collecting data from observations. (Observation) in which the researchers analyzed the management of community information systems for creative space development as follows: 1) collecting and storing data; 2) utilizing

the data for creative space development.

Keyword: community information management, community information, area development, community creative area

บทนำ

ในปัจจุบันศักยภาพของเมืองและท้องถิ่นในทุกประเทศทั่วโลกเป็นหน่วยพื้นที่ที่ใช้เปรียบเทียบในการวัดขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพราะพื้นที่เมืองและท้องถิ่นเป็นที่รวมของประชากรกลุ่มทักษะที่หลากหลาย มีพื้นที่ค้าขายและมีพื้นที่ส่งเสริมการทำกิจกรรม มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพชีวิต และมีองค์ประกอบในการบริหารจัดการเมืองและท้องถิ่นที่เอื้อต่อการเป็นกลไกพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบัน ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศไทยอย่างชัดเจน โดยเน้นการพัฒนาจากความรู้และทักษะของท้องถิ่นผสมผสานกับการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและการสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจจากเศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรมรับจ้างผลิตสู่การพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานความรู้และความคิดสร้างสรรค์ซึ่งครอบคลุมถึงการพัฒนารัฐกิจสร้างสรรค์การพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์และการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ดังนั้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นที่เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์หรือการพัฒนา “เมืองสร้างสรรค์” เป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการควบคู่กันไป

การพัฒนาประเทศเริ่มให้ความสำคัญกับบทบาทการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมอย่างเป็นรูปธรรมและกลายเป็นจุดเปลี่ยนในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) เป็นต้นมา ภายใต้แนวคิด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ซึ่งเปลี่ยนวิธีการพัฒนาเป็นบูรณาการแบบองค์รวมเพื่อสร้างความสมดุล ดังนั้นการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้สามารถจัดการตนเองเกี่ยวกับความเป็นอยู่ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การปกครอง ตลอดจนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นโดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง ยึดหลักหลักการมีส่วนร่วมจึงกลายเป็นเงื่อนไขสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน สะท้อนความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียในรูปแบบการบูรณาการระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนกับชุมชนในฐานะเจ้าของทรัพยากรร่วมบนฐานการเรียนรู้และพัฒนาาร่วมกัน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวต้องมีการเชื่อมโยงอย่างบูรณาการทั้งในแนวดิ่งและแนวนอนของทรัพยากรของแต่ละพื้นที่อย่างเหมาะสม ดังนั้นการมีส่วนร่วมจึงเป็นได้ทั้งวิธีการซึ่งนำไปสู่การพัฒนาและเป็นเป้าหมายของการพัฒนาด้วย โดยเริ่มตั้งแต่การร่วมค้นหาปัญหา การวางแผน การดำเนินงาน การตรวจสอบและติดตามผล และการรับผลประโยชน์ฯลฯ ทั้งนี้ ปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวว่ามีบทบาทสำคัญต่อการกำหนดอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเพราะช่วยสร้างรายได้สร้างการจ้างงานให้กับประเทศ ด้วยว่าประเทศไทยถือเป็นประเทศที่มีทรัพยากรหลากหลายทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงจึงกลายเป็นจุดมุ่งหมายปลายทางให้นักเดินทางอยากเข้ามาท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีล้นมือมีข้อจำกัด และยากที่จะอนุรักษ์ให้คงอยู่เป็นเอกลักษณ์ไว้คู่ชุมชนตลอดจนใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวให้ยั่งยืนได้หากปราศจากความร่วมมือกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สำหรับมิติการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวโดยใช้ฐานทรัพยากรท้องถิ่นแล้ว รูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ถือเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่ให้นักท่องเที่ยวได้มาสัมผัสชีวิตความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นและร่วมเรียนรู้ร่วมกับสมาชิกในชุมชน เป็นสัญลักษณ์ซึ่ง “ชุดความรู้” ของพื้นที่เพื่อให้คนภายนอกได้มีโอกาสสัมผัสวิถีชีวิตธรรมชาติ “การเป็นของแท้” เป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว ถือเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมสังคมและวัฒนธรรม และเป็นการท่องเที่ยวที่คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวมากที่สุด (ชัยณรงค์ ศรีรักษ์, 2561) โดยความสัมพันธ์ที่ีระหว่างชุมชนท้องถิ่นกับ

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติถือเป็นหัวใจของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community based Tourism : CBT) ผลทำให้ชุมชนหรือเมืองที่เป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยว (destination) เป็นแหล่งหรือสถานที่ที่นักท่องเที่ยวมีปฏิสัมพันธ์กับทรัพยากรการท่องเที่ยวท้องถิ่นหรือเจ้าบ้านที่จำเป็นต้องมีการร่วมมือกันทำให้สถานที่กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดจากการประกอบสร้างความหมายขึ้นมาใหม่ (meaning construction) ที่โดดเด่นแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ (กาญจนา แก้วเทพ, 2557)

พื้นที่ตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ มีความเป็นอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ที่สามารถพัฒนาได้ในหลากหลายมิติ เนื่องด้วยขีดความสามารถของชุมชนที่มีพื้นฐานเกี่ยวกับเกษตรกรรมจึงมีผลทำให้การจัดเก็บรวบรวม และการจัดการข้อมูลเพื่อให้เกิดเป็นฐานเพื่อการสืบค้นไม่เกิดเป็นลักษณะสามารถสืบค้นได้อีกทั้งความร่วมมือของคนในพื้นที่ที่ไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการรวบรวมและการจัดเก็บข้อมูลทำให้การเข้าถึงข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและส่วนงานอื่น ๆ ที่มีความต้องการไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร คณะวิจัยจึงเห็นปัญหาที่เกิดขึ้น จึงเกิดแนวคิดเพื่อการพัฒนากระบวนการจัดการข้อมูลชุมชนโดยการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อการจัดการข้อมูลที่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
2. เพื่อพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
3. เพื่อวิเคราะห์ระบบข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง การจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการข้อมูล

การจัดการข้อมูล คือ การบริหาร การจัดเก็บข้อมูล การประมวลผลข้อมูลให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีประโยชน์ที่พร้อมจะสมารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ในทันทีการจัดการข้อมูลจะเกิดประโยชน์สูงสุดหรือประสิทธิภาพสูงสุดก็ต่อเมื่อผู้ใช้ข้อมูลสามารถใช้ข้อมูลที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และเป็นกลางมากที่สุด (วรินพร แก้วสว่าง, 2565) เพื่อจะได้นำข้อมูลเหล่านี้ มาช่วยในการตัดสินใจหรือนำไปใช้ประโยชน์อื่นๆ ต่อไป ในปัจจุบันนี้ข้อมูลต่างๆ ได้ถูกจัดการไว้อย่างเป็นระเบียบ โดยเก็บไว้ในสิ่งที่เรียกว่า แฟ้ม (File)

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของชุมชนเกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้เกิดผลต่อความต้องการของกลุ่มคนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม (สุธี วรประดิษฐ์, 2553) ทั้งนี้ ในการที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงนั้น การจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมต้องคำนึงถึงวิถีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี ทัศนคติของบุคคล (Vroom and Deci, 1970) เพื่อให้เกิดความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม เพราะกลุ่มคนในชุมชนมีความแตกต่างกันในลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจและการได้รับข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนโดยสรุปมีขั้นตอนทั้งสิ้น 5 ขั้นตอน คือ

1. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ปัญหาของชุมชน
2. การวางแผนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิต
3. การกำหนดกิจกรรม
4. การดำเนินกิจกรรม
5. การประเมินผลกิจกรรม

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง ความร่วมมือ ร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบด้วยกันไม่ว่าจะเป็นของบุคคลหรือของกลุ่ม (Keith, 1970) ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการดำเนินงาน เกิดการพัฒนา และเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญของการพัฒนาชุมชน ส่งผลให้การดำเนินงานหรือการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนงานหรือโครงการเกิดประสิทธิผล (Reeder, 1972)

องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม

หลักการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐ ซึ่งสามารถจะแบ่งระดับของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 5 ระดับ (กรมประชาสัมพันธ์, 2553) ดังนี้

1. การให้ข้อมูลข่าวสาร (Inform) ถือเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุด แต่เป็นระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นก้าวแรกของการที่ภาครัฐจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ วิธีการให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่าง ๆ เช่น เอกสาร สิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ จัดหมายข่าว การจัดงานแถลงข่าว การติดประกาศ และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์

2 การรับฟังความคิดเห็น (Consult) เป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์

3 การเกี่ยวข้อง (Involve) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานหรือร่วมเสนอแนะทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็น และความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ ประชาพิจารณ์การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย

4 ความร่วมมือ (Collaboration) เป็นการให้กลุ่มประชาชน ผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วม โดยเป็นส่วนหนึ่งกับภาครัฐในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการ

5 การเสริมอำนาจแก่ประชาชน (Empower) เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงที่สุด โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่าง ๆ โครงการกองทุนหมู่บ้านที่มอบอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมด

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์

คำว่า “พื้นที่สร้างสรรค์” หมายถึง เป็นพื้นที่ที่สร้างประสบการณ์ สร้างโอกาสในการพัฒนารอบด้านตามวัย และตอบสนองความต้องการของเด็ก เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ (ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, 2534 : 2) โดยการมีส่วนร่วมของเด็ก ครอบครัว ชุมชน และหมายถึง สถานที่ หรือโอกาส ที่เด็ก ครอบครัว ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมกันดำเนินการอย่างอิสระ และมีความสุข จนมีผลให้เกิดการเรียนรู้ และ

พัฒนาการอย่างสร้างสรรค์สำหรับเด็ก จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร พบว่า คำว่า พื้นที่สร้างสรรค์ ที่ถูกนิยามโดยมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็กนั้น เป็นการให้นิยามความหมายคำว่า พื้นที่สร้างสรรค์ ร่วมกับแผนงาน สื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน (สสย.) นั้นมีความหมายเดียวกันดังที่กล่าวไป อีกทั้ง โครงการรณรงค์พื้นที่สร้างสรรค์เพื่อสุขภาวะเด็กและเยาวชน “พื้นที่นี้ ดีจัง” ได้สรุปนิยามพื้นที่สร้างสรรค์ หรือ พื้นที่นี้ ดีจัง จากการประชุมระดมสมองของเครือข่ายและได้ให้นิยามร่วมกันว่า “เล่น เรียนรู้อริเริ่ม ร่วมทำ แบ่งปัน” โดยมีเป้าหมายเพื่อให้สังคมได้ตระหนักถึงความสำคัญ และร่วมผลักดันให้เกิดพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็ก (ดิเรก ฤกษ์หรั่ง, 2543 : 282)

4. กรอบแนวคิดพื้นที่สร้างสรรค์

มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก แผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเด็กและเยาวชนและโครงการครอบครัวและชุมชนพัฒนา กำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็ก (มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (มพด.), 2552) ดังนี้

- 1) พื้นที่ทางกายภาพ หมายถึง พื้นที่สำหรับเล่นและทำกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในบ้าน ในโรงเรียน และในชุมชน ต้องเป็นพื้นที่ปลอดภัย มีการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเล่น ทำกิจกรรมตามวัยของเด็ก อย่างอิสระ และสร้างสรรค์
- 2) พื้นที่ทางความคิด หมายถึง การเปิดเวทีให้เด็กได้แสดงออก แสดงความสามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และจัดกระบวนการกิจกรรมของตนเอง โดยสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของเด็ก ส่งเสริมให้ค้นพบศักยภาพและคุณค่าของตนเอง
- 3) พื้นที่ทางสังคม หมายถึง การเปิดโอกาสให้เด็กมีสิทธิมีส่วนร่วมในการแบ่งปันหรือจัดสรรทรัพยากรในสังคม มีส่วนในการกำหนดทิศทาง บริการ หรือสวัสดิการสำหรับเด็ก
- 4) พื้นที่ทางสื่อ หมายถึง สื่อจำเป็นบริบททางสังคมที่เป็นสาธารณะทุกคนสามารถรับและเข้าถึงได้ สื่อสาธารณะทุกประเภทจึงมีหน้าที่ต้องแบ่งปันพื้นที่ให้กับเด็กอย่างพอเพียงที่ผ่านมาสื่อตกอยู่ภายใต้กลไกธุรกิจแบบทุนนิยม ผลที่ตามมาคือขาดแคลน สื่อดีมีคุณภาพสำหรับเด็ก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยผสมผสานวิธี โดยมีทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยเป็นกระบวนการศึกษาวิจัยการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยดำเนินการดังนี้

- 1) การลงพื้นที่ชุมชนเป้าหมายเพื่อสัมภาษณ์ และรวบรวมข้อมูลจาก ผู้นำชุมชนและประชาชนท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ วิเคราะห์และวิพากษ์เนื้อหาและกิจกรรมที่ชุมชนดำเนินการ จำนวน 8 คน
- 2) ประมวลข้อมูลจากการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลในเชิงคุณภาพแล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อให้เห็นกระบวนการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

2. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยการลงพื้นที่ภาคสนาม (Field Study) เพื่อคัดเลือกศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป้าหมายแบบเจาะจงเพื่อดำเนินการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยกำหนดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

สาธารณะสำหรับการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่

ผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยดังนี้

1. การศึกษาการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำชำ อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่

การจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำชำ อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่ พบว่า การจัดการข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนตำบลน้ำชำ อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่ มีกระบวนการผ่านองค์กรต่าง ๆ เช่น องค์กรด้านการศึกษา สำนักงานกีฬาและท่องเที่ยว องค์กรด้านศาสนา องค์กรท้องถิ่น ซึ่งมีการทำงานเชื่อมโยงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่เขตตำบลน้ำชำ อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่ มีแหล่งท่องเที่ยวที่ชื่อว่า วนอุทยานแพะเมืองผี ซึ่งเป็นอยู่ในความรับผิดชอบของกรมทรัพยากรธรณี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีระบบและเผยแพร่ทั่วไป ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญและปรากฏในพื้นที่ตำบลน้ำชำ อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่ ที่มีหลักฐานการดำเนินการได้มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการดำเนินการ การศึกษาค้นคว้า การท่องเที่ยว ซึ่งมีส่วนทำให้ชุมชนมีเอกลักษณ์อย่างเหมาะสมต่อการพัฒนาส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนให้เกิดมีความน่าสนใจ เกิดแรงดึงดูดสำหรับนักท่องเที่ยวทั่วไป โดยแหล่งท่องเที่ยวที่มีการจัดทำข้อมูลด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) วนอุทยานแพะเมืองผี ซึ่งเป็นพื้นที่ในความรับผิดชอบของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้มีการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบออนไลน์ซึ่งสามารถค้นหาได้จากแหล่งข้อมูลของเพจของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ จึงทำให้การค้นหาและศึกษาข้อมูลในส่วนในพื้นที่มีหลากหลายและครอบคลุม เช่น เว็บไซต์ไปด้วยกัน ได้มีการลงข้อมูลเกี่ยวกับวนอุทยานแพะเมืองผี 2) การรวมกลุ่มด้านการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ซึ่งในพื้นที่ตำบลน้ำชำมีศูนย์การเรียนรู้การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร จำนวน 5 กลุ่มหลัก ๆ ประกอบด้วย 1) กลุ่มทำข้าวแคบ และ 2) กลุ่มทำข้าวแต๋น โดยการรวมกลุ่มด้านการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานจากภาครัฐ เช่น สหกรณ์จังหวัดแพร่ สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่ พัฒนาสังคมจังหวัดแพร่ เป็นต้น ที่เป็นหน่วยงานส่งเสริมและพัฒนาสินค้า รวมทั้งการตลาด สำหรับการส่งออกผลิตภัณฑ์ของชุมชน

2. การพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำชำ อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่

การวิจัยนี้ มีกระบวนการสัมมนากลุ่มเพื่อพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมสำหรับการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ โดยผลของการสัมมนากลุ่มมีประเด็น ดังนี้

1) ด้านการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของชุมชน

การพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำชำ อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่ ด้านการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ซึ่งนักวิจัยได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายและได้มีการลงพื้นที่สอบถาม เก็บข้อมูล จัดสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล จากนั้นมีการนำผลการศึกษาค้นคว้ามาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลด้านการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของชุมชน

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการข้อมูลชุมชน

การพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำชำ อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่ ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการข้อมูลชุมชน ซึ่งนักวิจัยได้

กำหนดพื้นที่เป้าหมายและได้มีการลงพื้นที่สอบถาม เก็บข้อมูล จัดสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล จากนั้นมีการนำผลการศึกษาค้นคว้ามาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการข้อมูลชุมชน

3) ด้านการมีส่วนร่วมในการนำข้อมูลไปใช้เพื่อพัฒนาพื้นที่ชุมชนเชิงสร้างสรรค์

การพัฒนากระบวนการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ด้านการมีส่วนร่วมในการนำข้อมูลไปใช้เพื่อพัฒนาพื้นที่ชุมชนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งนักวิจัยได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายและได้มีการลงพื้นที่สอบถาม เก็บข้อมูล จัดสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล จากนั้นมีการนำผลการศึกษาค้นคว้ามาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมในการนำข้อมูลไปใช้เพื่อพัฒนาพื้นที่ชุมชนเชิงสร้างสรรค์

3. การวิเคราะห์ระบบข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

การจัดเก็บข้อมูลของชุมชนเป็นการดำเนินการในระดับของหมู่บ้านโดยเกิดจากการรวบรวมข้อมูลซึ่งได้ทั้งจากการสังเกตการณ์ (Observation) ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลอย่างง่ายด้วยการสังเกตการณ์เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในลักษณะของชุมชน ซึ่งอาจได้ข้อมูลมาจากการเข้าไปถึงกลุ่มคนที่ถือว่าเป็นประชาชนชุมชนหรือคนที่มีความรู้ความเข้าใจในชุมชนเป็นอย่างดี โดยการที่เข้าไปสังเกตการณ์นั้นเป็นกระบวนการที่มีการศึกษา ปริญญาหรือกันในระดับผู้นำชุมชน มีเป้าหมายชัดเจนจากการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้านมีการกำหนดกรอบสำหรับศึกษาและเก็บข้อมูล เช่น การกำหนดผู้ที่จะให้ข้อมูลสำคัญในแต่ละด้านหรือแต่ละประเด็นย่อย โดยพื้นที่ตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ได้มีการมอบหมายให้แต่ละคนที่มีความรับผิดชอบได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตามประเด็น โดยเกิดการสัมภาษณ์ การสอบถาม การเรียนรู้ การจัดบันทึก เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำฐานข้อมูลหมู่บ้านอย่างเป็นรูปธรรม สำหรับข้อมูลที่ใช้ประกอบด้านอื่น ๆ ซึ่งนักวิจัยได้วิเคราะห์การจัดการระบบข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่สร้างสรรค์ ดังต่อไปนี้

1) การรวบรวมและจัดเก็บข้อมูล

กระบวนการในการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลเน้นกระบวนการสร้างความเข้าใจและเข้าถึงกับชาวบ้านที่จะให้ข้อมูล ซึ่งเป็นส่วนเบื้องต้นที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการเริ่มต้นจัดเก็บข้อมูล ที่นักวิจัยได้สร้างความเข้าใจด้วยการเกริ่นอธิบายเหตุและผลความจำเป็นให้ถูกต้องและมีความน่าเชื่อถือเพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้รับไปวิเคราะห์เพื่อการใช้งานได้ ซึ่งภายหลังจากการรวบรวมและจัดเก็บความรู้ แนวคิด และหลักการในกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่นักวิจัยศึกษาทั้ง 2 ประเด็น คือ วนอุทยานแพะเมืองผี และศูนย์เรียนรู้การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ได้มีการตรวจสอบข้อมูลด้วยกระบวนการประชุมเรียงเรียงในลำดับต้น เพื่อหาข้อสรุป แนวทางของความถูกต้องของเนื้อหาให้กระชับและชัดเจน มีความครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งข้อมูลเบื้องต้น ซึ่งหลังจากนั้นกระบวนการตรวจสอบด้วยการเข้าหาผู้ให้ข้อมูลและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อทำการตรวจสอบข้อมูลอย่างถูกต้องซึ่งเป็นการทวนข้อมูลเพื่อนำไปใช้จริง โดยข้อมูลของวนอุทยานแพะเมืองผีที่มีประเด็นด้าน 1) ข้อมูลทั่วไปของวนอุทยานแพะเมืองผี เกิดจากสภาพภูมิประเทศซึ่งเป็นดิน และหินทรายถูกกัดเซาะตามธรรมชาติเป็นรูปร่างลักษณะต่างๆ แพะแปลว่า ป่าละเมาะ เมืองผีแปลว่า เงียบเหงา ได้มีการประกาศจัดตั้งเป็นวนอุทยาน เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2524 มีเนื้อที่ 167 ไร่ เป็นสถานที่มีความสวยงามด้านธรณีวิทยา หน้าผา เสาหิน และเส้นทางศึกษาธรรมชาติวนอุทยานแพะเมืองผี จัดทำเส้นทางศึกษา ธรรมชาติไว้บริการนักเรียน นักศึกษา และนักท่องเที่ยวทั่วไป ได้เข้ามาศึกษาสภาพป่า ลักษณะทางธรณีวิทยา เพื่อเป็นการส่งเสริม ให้เกิดความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพพื้นที่วนอุทยานมากยิ่งขึ้น ในส่วนของการรวมกลุ่มด้านการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ซึ่งในพื้นที่ตำบล

น้ำขำมีศูนย์การเรียนรู้การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร มีการดำเนินการโดยชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองและความเพียงพอของครอบครัวและชุมชน หลังจากที่มีวิจัยได้วิเคราะห์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีการดำเนินการอย่างเข้มแข็งและมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง พบว่ากลุ่มที่มีประสิทธิภาพที่สามารถดำเนินการได้และมีความต่อเนื่อง จำนวน 2 กลุ่มหลัก ๆ ประกอบด้วย 1) กลุ่มทำข้าวแคบ และ 2) กลุ่มทำข้าวแต่น จึงเกิดการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกระบวนการข้างต้นจนถึงมีการรวบรวมเกิดเป็นรูปแบบของการจัดเก็บเป็นฐานข้อมูลชุมชนเพื่อจะได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาพื้นที่ต่อไป

2) การนำข้อมูลไปใช้ให้เพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่สร้างสรรค์

การนำข้อมูลที่ได้รับการสังเคราะห์มาใช้เพื่อพัฒนา โดยจากการศึกษาวิจัยได้กำหนดกรอบข้อมูลไว้ 3 ประเด็น คือ 1) วนอุทยานแพะเมืองผี 2) ศูนย์เรียนรู้การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ซึ่งจะได้นำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการนำไปใช้สำหรับการพัฒนาเชิงพื้นที่สร้างสรรค์ ดังนี้ 1) วนอุทยานแพะเมืองผี แพะเมืองผี ภาษาพื้นเมือง “แพะ” แปลว่า ป่าละเมาะหรือป่าโปร่ง “เมืองผี” หมายถึง ความรู้สึกที่ดูเงิบ ว่างแวงเหมือนเมืองผี เมื่อรวมกันจึงแปลว่า ป่าละเมาะที่เงิบว่างแวงเหมือนเมืองผี แพะเมืองผี เป็นเนินที่พุ่งยุบลงไปเป็นแอ่งคล้ายแอ่งกระทะหงาย มีความกว้างประมาณ 30 เมตร ยาว ประมาณ 100 เมตร ขอบแอ่งด้านทิศตะวันตกเป็นหน้าผาที่มีต้นไม้เตี้ย ๆ ปกคลุม มีความสูงไม่แน่นอน คือ สูงตั้งแต่ 6-14 เมตร หน้าผามีความลาดชันลดระดับลงมาทางด้านตะวันออกเข้าสู่ภายในแอ่ง โดยลดระดับลงมาอยู่ที่ความสูง 2-3 เมตร ภายในแอ่งมีโคกหรือเนินสูงๆ ต่ำ ๆ ไม่ต่อเนื่องกัน เกิดจากการพังทะลายที่ไม่สม่ำเสมอของชั้นตะกอน ทำให้เนินที่เหลือมีลักษณะเป็นแท่งคล้ายเสา เป็นโคกรูปร่างคล้ายจอมปลวก คล้ายดอกเห็ด หรือบางเนินคล้ายสะพานโค้งดูแปลกประหลาด ธรณีวิทยาของแพะเมืองผี ประกอบด้วยตะกอนที่ยังไม่แข็งตัวเป็นหิน 2 ชนิด คือ 1) ตะกอนชั้นล่าง เป็นตะกอนเม็ดเล็กละเอียด 2) ตะกอนชั้นบน เป็นตะกอนเม็ดหยาบ

2) ศูนย์เรียนรู้การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรเป็นการแข่งขันในตลาดชั้นที่หลายๆ ครั้ง ทำให้เกิดมูลค่าหรือราคาของสินค้าทางการเกษตรมีการเปลี่ยนแปลงทางราคา หรืออาจมาจากสภาพดินฟ้าอากาศที่เป็นปัจจัยที่ไม่อาจควบคุมได้ ที่จะส่งผลให้ราคาของสินค้ามีการขยับขึ้นลงอยู่ตลอดเวลา ศูนย์เรียนรู้การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรทั้งสองแห่งที่มีการดำเนินการ คือ 1) กลุ่มทำข้าวแคบ และ 2) กลุ่มทำข้าวแต่น ได้ดำเนินการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรด้วยกระบวนการทำให้แห้ง คือ การลดความชื้นของอาหารจนถึงระดับที่สามารถยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อจุลินทรีย์ได้ทำให้เก็บอาหารได้นาน การทำแห้งอาหารโดยทั่วไปจะอาศัยความร้อน เพื่อระเหยน้ำออกจากอาหาร การทำให้แห้งโดยใช้ความร้อน คือ 1) การทำแห้งโดยตากแดด เป็นการนำผลผลิตทางการเกษตรไปตากแดดโดยตรง มีความสะดวกและสิ้นค่าใช้จ่ายน้อย โดยเฉพาะพลังงานแสงอาทิตย์เป็นแหล่งกำเนิดความร้อนที่ได้มาโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย การตากแห้งโดยใช้พลังงานแสงอาทิตย์แบบดั้งเดิม เช่น การตากเนื้อสัตว์ปลา ผักและผลไม้วิธีนี้ไม่สามารถควบคุมระดับความร้อน และคุณภาพของผลิตภัณฑ์เนื่องจากอาจมีการปนเปื้อนฝุ่นละออง จุลินทรีย์ หรือมีแมลงมาตอม ได้จึงมีการสร้างเป็นตู้อบโดยใช้ความร้อนจากแสงอาทิตย์ และ 2) การทำแห้งโดยใช้ตู้อบลมร้อน วิธีการนี้เป็นการนำวิธีการแรกมาปรับปรุง โดยใช้อุปกรณ์เข้าช่วยเพื่อทำให้ผลิตภัณฑ์จำนวนมากแห้งตามที่ต้องการ และมีความชื้นสม่ำเสมอ ผลิตภัณฑ์ที่ตากแห้งโดยวิธีนี้สะอาด ลดการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ได้ดีกว่าการตากแดด วิธีการทำให้แห้งด้วยความร้อนโดยใช้ตู้อบขนาดใหญ่ที่มีลมร้อนเป่าผ่านทำให้น้ำระเหยไปกับลมร้อนโดยทางช่องระบายลมภายในตู้อบ

อภิปรายผล

การนำเสนอการอภิปรายผลการวิจัยในครั้งนี้ มีดังนี้

1. การศึกษาการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ การจัดการข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ มีกระบวนการผ่านองค์กรต่าง ๆ เช่น องค์กรด้านการศึกษา สำนักงานกีฬาและท่องเที่ยว องค์กรด้านศาสนา องค์กรท้องถิ่น (วรินพร แก้วสว่าง, 2565) ซึ่งมีการทำงานเชื่อมโยงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่เขตตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ มีแหล่งท่องเที่ยวที่ชื่อว่า วนอุทยานแพะเมืองผี ซึ่งเป็นอยู่ในความรับผิดชอบของกรมทรัพยากรธรณี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีระบบและเผยแพร่ทั่วไป ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญและปรากฏในพื้นที่ตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ที่มีหลักฐานการดำเนินการได้มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการดำเนินการศึกษาค้นคว้า การท่องเที่ยว (ปาริชาติ วลัยเสถียร, 2549 : 176-177) ซึ่งมีส่วนทำให้ชุมชนมีเอกลักษณ์อย่างเหมาะสมต่อการพัฒนาส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนให้เกิดมีความน่าสนใจ เกิดแรงดึงดูดสำหรับนักท่องเที่ยวทั่วไป (Delbecq, A.L. & Andrew, H.V., 1977 : 466-492.) โดยแหล่งท่องเที่ยวที่มีการจัดทำข้อมูลด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) วนอุทยานแพะเมืองผี ซึ่งเป็นพื้นที่ในความรับผิดชอบของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้มีการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบออนไลน์ซึ่งสามารถค้นหาได้จากแหล่งข้อมูลของเพจของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ จึงทำให้การค้นคว้าและศึกษาข้อมูลในส่วนของพื้นที่มีหลากหลายและครอบคลุม เช่น เว็บไซต์ไปด้วยกัน ได้มีการลงข้อมูลเกี่ยวกับวนอุทยานแพะเมืองผี 2) การรวมกลุ่มด้านการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ซึ่งในพื้นที่ตำบลน้ำชำมีศูนย์การเรียนรู้การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร จำนวน 5 กลุ่มหลัก ๆ ประกอบด้วย 1) กลุ่มทำข้าวแคบ และ 2) กลุ่มทำข้าวแต่น โดยการรวมกลุ่มด้านการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานจากภาครัฐ เช่น สหกรณ์จังหวัดแพร่ สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่ พัฒนาสังคมจังหวัดแพร่ เป็นต้น ที่เป็นหน่วยงานส่งเสริมและพัฒนาสินค้า รวมทั้งการตลาดสำหรับการส่งออกผลิตภัณฑ์ของชุมชน

2. การพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ กระบวนการสัมมนากลุ่มเพื่อพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมสำหรับการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ โดยผลของการสัมมนากลุ่มมีประเด็น (วชิรวิชร งามละม่อม, 2558) ดังนี้ 1) ด้านการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของชุมชน การพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ด้านการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ซึ่งนักวิจัยได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายและได้มีการลงพื้นที่สอบถาม เก็บข้อมูลจัดสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล จากนั้นมีการนำผลการศึกษาค้นคว้ามาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลด้านการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของชุมชน (Oakley, A., 1984) 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการข้อมูลชุมชน การพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการข้อมูลชุมชน ซึ่งนักวิจัยได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายและได้มีการลงพื้นที่สอบถาม เก็บข้อมูล จัดสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล จากนั้นมีการนำผลการศึกษาค้นคว้ามาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการข้อมูลชุมชน (นคร สำเภาทิพย์, 2543) 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการนำข้อมูลไปใช้เพื่อพัฒนาพื้นที่ชุมชนเชิงสร้างสรรค์ การพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ด้านการมีส่วนร่วมในการนำข้อมูลไปใช้เพื่อพัฒนาพื้นที่ชุมชนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งนักวิจัยได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายและได้มีการลงพื้นที่สอบถาม เก็บข้อมูล จัดสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล จากนั้นมีการนำผลการศึกษาค้นคว้ามาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมในการนำข้อมูล

ไปใช้เพื่อพัฒนาพื้นที่ชุมชนเชิงสร้างสรรค์

3. การวิเคราะห์ระบบข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำขำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ การจัดเก็บข้อมูลของชุมชนเป็นการดำเนินการในระดับของหมู่บ้านโดยเกิดจากการรวบรวมข้อมูลซึ่งได้ทั้งจากการสังเกตการณ์ (Observation) ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลอย่างง่ายด้วยการสังเกตการณ์เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในลักษณะของชุมชน ซึ่งอาจได้ข้อมูลมาจากการเข้าไปถึงกลุ่มคนที่ถือว่าเป็นประชาชนชุมชนหรือคนที่มีความรู้ความเข้าใจในชุมชนเป็นอย่างดี โดยการที่เข้าไปสังเกตการณ์นั้นเป็นกระบวนการที่มีการศึกษา ปรัชญาหรือกันในระดับผู้นำชุมชน มีเป้าหมายชัดเจนจากการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน มีการกำหนดกรอบสำหรับศึกษาและเก็บข้อมูล เช่น การกำหนดผู้ที่จะให้ข้อมูลสำคัญในแต่ละด้านหรือแต่ละประเด็นย่อย โดยพื้นที่ตำบลน้ำขำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ได้มีการมอบหมายให้แต่ละคนที่มีความรับผิดชอบได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตามประเด็น โดยเกิดการสัมภาษณ์ การสอบถาม การเรียนรู้ การจัดบันทึก เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำฐานข้อมูลหมู่บ้านอย่างเป็นรูปธรรม สำหรับข้อมูลที่ใช้ประกอบด้านอื่น ๆ ซึ่งนักวิจัยได้วิเคราะห์การจัดการระบบข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่สร้างสรรค์ ดังต่อไปนี้

1) การรวบรวมและจัดเก็บข้อมูล

กระบวนการในการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลเน้นกระบวนการสร้างความเข้าใจและเข้าถึงกับชาวบ้านที่จะให้ข้อมูล ซึ่งเป็นส่วนเบื้องต้นที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการเริ่มต้นจัดเก็บข้อมูล ทีมนักวิจัยได้สร้างความเข้าใจด้วยการเกริ่นอธิบายเหตุและผลความจำเป็นให้ถูกต้องและมีความน่าเชื่อถือเพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้รับไปวิเคราะห์เพื่อการใช้งานได้ ซึ่งภายหลังจากการรวบรวมและจัดเก็บความรู้ แนวคิด และหลักการ (ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, 2534 : 2) ในกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ทีมวิจัยศึกษาทั้ง 2 ประเด็น คือ วนอุทยานแพะเมืองผี และศูนย์เรียนรู้การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ได้มีการตรวจสอบข้อมูลด้วยกระบวนการประชุมเรียบเรียงในลำดับต้น เพื่อหาข้อสรุป แนวทางของความถูกต้องของเนื้อหาให้กระชับและชัดเจน มีความครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งข้อมูลเบื้องต้น ซึ่งหลังจากนั้นกระบวนการตรวจสอบด้วยการเข้าหาผู้ให้ข้อมูลและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อทำการตรวจสอบข้อมูลอย่างถูกต้องซึ่งเป็นการทวนข้อมูลเพื่อการนำไปใช้จริง (ดิเรก ฤกษ์หรัย, 2543 : 282) โดยข้อมูลของวนอุทยานแพะเมืองผีที่มีประเด็นด้าน 1) ข้อมูลทั่วไปของวนอุทยานแพะเมืองผี เกิดจากสภาพภูมิประเทศซึ่งเป็นดิน และหินทรายถูกกัดเซาะตามธรรมชาติเป็นรูปร่างลักษณะต่าง ๆ แพะแปลว่า ป่าละเมาะ เมืองผีแปลว่า เงียบเหงา ได้มีการประกาศจัดตั้งเป็นวนอุทยาน เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2524 มีเนื้อที่ 167 ไร่ เป็นสถานที่ที่มีความสวยงามด้าน ธรณีวิทยา หน้าผา เสาหิน และเส้นทางศึกษาธรรมชาติวนอุทยานแพะเมืองผี จัดทำเส้นทางศึกษา ธรรมชาติไว้บริการนักเรียน นักศึกษา และนักท่องเที่ยวทั่วไป ได้เข้ามาศึกษาสภาพป่า ลักษณะทางธรณีวิทยา เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพพื้นที่วนอุทยานมากยิ่งขึ้น ในส่วนของการรวมกลุ่มด้านการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ซึ่งในพื้นที่ตำบลน้ำขำมีศูนย์การเรียนรู้การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร มีการดำเนินการโดยชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองและความเพียงพอของครอบครัวและชุมชน หลังจากทีมวิจัยได้วิเคราะห์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีการดำเนินการอย่างเข้มแข็งและมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง พบว่ากลุ่มที่มีประสิทธิภาพที่สามารถดำเนินการได้และมีความต่อเนื่อง จำนวน 2 กลุ่มหลัก ๆ ประกอบด้วย 1) กลุ่มทำข้าวแคบ และ 2) กลุ่มทำข้าวแต๋น จึงเกิดการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกระบวนการข้างต้นจนถึงมีการรวบรวมเกิดเป็นรูปแบบของการจัดเก็บเป็นฐานข้อมูลชุมชนเพื่อจะได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาพื้นที่ต่อไป

2) การนำข้อมูลไปใช้ให้เพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่สร้างสรรค์

การนำข้อมูลที่ได้รับการสังเคราะห์มาใช้เพื่อพัฒนา (นันทนีย์ กมลศิริพิชัยพร, 2560 : 5) โดยจากการศึกษาวิจัยได้กำหนดกรอบข้อมูลไว้ 3 ประเด็น คือ 1) วนอุทยานแพะเมืองผี 2) ศูนย์เรียนรู้การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ซึ่งจะได้นำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการนำไปใช้สำหรับการพัฒนาเชิงพื้นที่สร้างสรรค์ ดังนี้ 1) วนอุทยานแพะเมืองผี แพะเมืองผี ภาษาพื้นเมือง “แพะ” แปลว่า ป่าละเมาะหรือป่าโปร่ง “เมืองผี” หมายถึง ความรู้สึกที่ดูเจิบ ว่างแวงเหมือนเมืองผี เมื่อรวมกันจึงแปลว่า ป่าละเมาะที่เจิบว่างแวงเหมือนเมืองผี แพะเมืองผี เป็นเนินที่พังยุบลงไปเป็นแอ่ง คล้ายแอ่งกระทะหงาย มีความกว้างประมาณ 30 เมตร ยาว ประมาณ 100 เมตร ขอบแอ่งด้านทิศตะวันตกเป็นหน้าผาที่มีต้นไม้เตี้ย ๆ ปกคลุม มีความสูงไม่แน่นอน คือ สูงตั้งแต่ 6-14 เมตร หน้าผามีความลาดชันลดระดับลงมาทางด้านตะวันออกเข้าสู่ภายในแอ่ง โดยลดระดับลงมาอยู่ที่ความสูง 2-3 เมตร ภายในแอ่งมีโคกหรือเนินสูงๆ ต่ำ ๆ ไม่ต่อเนื่องกัน เกิดจากการพังทลายที่ไม่สม่ำเสมอของชั้นตะกอน ทำให้เนินที่เหลือมีลักษณะเป็นแท่งคล้ายเสา เป็นโคกรูปร่างคล้ายจอมปลวก คล้ายดอกเห็ด หรือบางเนินคล้ายสะพานโค้ง ดูแปลกประหลาด ธรณีวิทยาของแพะเมืองผี ประกอบด้วย ตะกอนที่ยังไม่แข็งตัวเป็นหิน 2 ชนิด คือ 1) ตะกอนชั้นล่าง เป็นตะกอนเม็ดเล็กละเอียด 2) ตะกอนชั้นบน เป็นตะกอนเม็ดหยาบ 2) ศูนย์เรียนรู้การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เป็นการแข่งในตลาดชั้นที่หลายๆ ครั้ง ทำให้เกิดมูลค่าหรือราคาของสินค้าทางการเกษตรมีการเปลี่ยนแปลงทางราคา หรืออาจมาจากสภาพดินฟ้าอากาศที่เป็นปัจจัยที่ไม่อาจควบคุมได้ ที่จะส่งผลให้ราคาของสินค้ามีการขยับขึ้นลงอยู่ตลอดเวลา ศูนย์เรียนรู้การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรทั้งสองแห่งที่มีการดำเนินการ คือ 1) กลุ่มทำข้าวแคบ และ 2) กลุ่มทำข้าวแต๋น ได้ดำเนินการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรด้วยกระบวนการทำให้แห้ง คือ การลดความชื้นของอาหารจนถึงระดับที่สามารถยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อจุลินทรีย์ได้ ทำให้เก็บอาหารได้นาน การทำแห้งอาหารโดยทั่วไปจะอาศัยความร้อน เพื่อระเหยน้ำออกจากอาหาร การทำให้แห้งโดยใช้ความร้อน คือ 1) การทำแห้งโดยตากแดด เป็นการนำผลผลิตทางการเกษตรไปตากแดดโดยตรง มีความสะดวกและสิ้นค่าใช้จ่ายน้อย โดยเฉพาะพลังงานแสงอาทิตย์เป็นแหล่งกำเนิดความร้อนที่ได้มาโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย การตากแห้งโดยใช้พลังงานแสงอาทิตย์แบบดั้งเดิม เช่น การตากเนื้อสัตว์ปลา ผักและผลไม้ วิธีนี้ไม่สามารถควบคุมระดับความร้อน และคุณภาพของผลิตภัณฑ์เนื่องจากอาจมีการปนเปื้อนฝุ่นละออง จุลินทรีย์หรือมีแมลงมาตอม ได้จึงมีการสร้างเป็นตู้อบโดยใช้ความร้อนจากแสงอาทิตย์ และ 2) การทำแห้งโดยใช้ตู้อบความร้อน วิธีการนี้เป็นการนำวิธีการแรกมาปรับปรุง โดยใช้อุปกรณ์เข้าช่วยเพื่อทำให้ผลิตภัณฑ์จำนวนมากแห้งตามที่ต้องการ และมีความชื้นสม่ำเสมอ ผลิตภัณฑ์ที่ตากแห้งโดยวิธีนี้สะอาด ลดการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ได้ดีกว่าการตากแดด วิธีการทำให้แห้งด้วยความร้อนโดยใช้ตู้อบขนาดใหญ่ที่มีลมร้อนเป่าผ่านทำให้น้ำระเหยไปกับลมร้อนโดยทางช่องระบายลมภายในตู้อบ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง “การจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำคำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากแผนภาพที่ 1 นักวิจัยได้ศึกษาและเสนอองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งประกอบด้วย

1. การเข้าถึงข้อมูลชุมชน Data Access of Community

การจัดการข้อมูลชุมชน สิ่งที่ต้องให้ความสำคัญอันดับต้นๆ คือ การเข้าถึงข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้สำหรับการพัฒนาพื้นที่อย่างถูกต้อง ซึ่งข้อมูลที่จะนำมาต้องมีการจัดการเก็บ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดเก็บอย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิดความสะดวกต่อการนำออกมาให้เกิดประโยชน์ต่อไป

2. การร่วมมือของชุมชน Cooperation of Community

การจัดการข้อมูลของชุมชนเป็นการจัดเก็บ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับชุมชน ซึ่งการจะได้อะไรมาซึ่งข้อมูลต้องเกิดจากความร่วมมือของประชาชนในชุมชนเพื่อการจัดเก็บข้อมูลนั้นมีความถูกต้อง แม่นยำและนำไปใช้ได้เหมาะสม เพราะประชาชนในพื้นที่ย่อมรับรู้ รับทราบข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการ การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในชุมชนอย่างตลอด จึงถือว่าการให้ความร่วมมือในการจัดเก็บ รวบรวมข้อมูลเป็นสิ่งที่แสดงออกซึ่งการให้ความร่วมมือกันของประชาชนในชุมชน

3. การพัฒนาชุมชน Development of Community

การจัดข้อมูลเพื่อให้เกิดประโยชน์นั้นต้องเกิดจากกระบวนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล การนำข้อมูลผ่านกระบวนการมาประยุกต์ใช้เป็นที่ชุมชนควรดำเนินการ ซึ่งเป็นการพัฒนาพื้นที่ชุมชนจากฐานข้อมูลอันมาจากชุมชน โดยข้อมูลนั้นย่อมเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนในลักษณะที่เป็นวงกว้าง รวมทั้งการปรับปรุงประยุกต์ข้อมูลเพื่อนำมาใช้ เป็นสิ่งที่ดีที่สุด

4. การมีส่วนร่วมของชุมชน Participation of Community

การจัดการข้อมูลเพื่อให้เกิดการพัฒนาในชุมชนเป็นแนวทางเพื่อให้ชุมชนได้เกิดแรงผลักดันในการดำเนินการ ซึ่งส่วนหนึ่งจะต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนในการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด รวมทั้งประชาชนต้องได้รับการเข้าถึงข้อมูลเหล่านั้นอย่างสะดวกและเหมาะสมเพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้และต่อยอดในการพัฒนาพื้นที่

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

- 1) ควรส่งเสริมการจัดการข้อมูลในระบบที่เป็นออนไลน์ เพื่อให้ง่ายแก่การสืบค้นสำหรับผู้สนใจ

2) ควรส่งเสริมให้มีการปรับปรุง พัฒนาให้เกิดความทันสมัยและตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงไปของสังคม

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1) ควรส่งเสริมให้การนำข้อมูลเพื่อนำไปยกระดับข้อมูลชุมชนให้เกิดการพัฒนาขึ้นในชุมชน

2) ควรส่งเสริมให้มีการนำข้อมูลเพื่อนำไปพัฒนาประยุกต์สำหรับการพัฒนาการจัดเก็บข้อมูลและการนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- กรมประชาสัมพันธ์. (2553). *คู่มือปฏิบัติงาน กระบวนการบริหารจัดการมีส่วนร่วมของประชาชน*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานประชาสัมพันธ์.
- ดิเรก ฤกษ์หรัย. (2543). ทฤษฎีและแนวทางการพัฒนาสังคม. *เอกสารการสอนชุดวิชาคหกรรมศาสตร์กับการพัฒนาชุมชน*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นคร สำเภาทิพย์. (2543). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นันทนีย์ กมลศิริพิชัยพร. (2560). ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. *เอกสารประกอบการสอน วิชา 2681602 ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน*. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร. (2549). *กระบวนการเรียนรู้และการจัดการความรู้ของชุมชน*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (มพด.). (2552). *แผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน (สสย.) เล่น...เพื่อสร้างโลกที่เป็นสุข : แนวทางจัดสภาพแวดล้อมการเล่นสำหรับเด็ก*. กรุงเทพมหานคร : แผนงานสื่อสร้างสุข ภาวะเยาวชน (สสย.)
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2534). *การพัฒนาชุมชน : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด บางกอกบลิ๊อค.
- วชิรวัชร งามละม่อม. (2558). *ทฤษฎีการมีส่วนร่วม*. ปทุมธานี : สถาบันวิชาการไทยวิจัยพัฒนาการจัดการ TRDM.
- วรินพร แก้วสว่าง. (2565). *การจัดการข้อมูล*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://sites.google.com/site/newteamacc2559/kar-cadkar-khxmul> (22 มีนาคม 2565)
- สุธี วรประดิษฐ์. (2553). *การมีส่วนร่วมของชุมชนงานสารสนเทศสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดตราด*. สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดตราด.
- Davis. Keith. (1972). *Human Behavior at Work: Human relation and Organization Behavior*. Fourth edition. New York : McGraw-Hill Co.
- Delbecq. A.L. & Andrew. H.V. (1977). *A Group Process Model for Problem Identification and Program Planning*. Applied Behavioral Sciences.
- Oakley. A. (1984). *The Captured Womb: A History of the Medical Care of Pregnant Women*. Basil Blackwell. London : Oxford.
- Vroom. V. H. (1970). *Work and Motivation*. New York : John Willey & son.

William W. Reeder. (1974). *Some Aspects of the Informal Social Participation of Farm Families in New York State*. New York : Cornell University.